

V říjnu opět apatie?

13.října 2006 Josef Mlejnek jr.

Dlouhé tři měsíce po červnových parlamentních volbách čekali voliči na vznik vlády. Dočkali se jednobarevné vlády ODS doplněné o několik nestraníků, jejíž šance na získání důvěry jsou však dosti nízké. Nicméně, pozornost již začínají poutat říjnové komunální a senátní volby.

S nimi jsou spojeny zejména dva velké otazníky: za prvé, jak je ovlivní výsledek červnových voleb do Sněmovny a následné dění, a za druhé, jak ony samy ovlivní další vývoj – sestavování vlády, mocenské kombinace, o něž by mohla být nějaká příští vláda opřena, a podobně.

Komunální a senátní volby tvořily vždy tak trochu svět sám o sobě: platila pro ně jiná kritéria, psaná i nepsaná, než pro „velké“ celostátní volby. Na prvním místě nutno zmínit daleko nižší volební účast (v minulých komunálních volbách činila 43,38 %, u senátních ještě méně). Kromě větších měst jsou komunální volby arénou nestraníků, neboť české politické strany nejsou natolik početné a tak dobře zorganizované, aby svými kandidáty dokázaly pokrýt celou republiku. V obecních zastupitelstvech (tedy nikoliv v městských) nyní podle údajů ČSÚ zasedá 44 426 zastupitelů bez politické příslušnosti, což je 88,69 % všech zastupitelů v obcích. Členů KSČM je mezi zastupiteli v této kategorii 4,51 %, lidovců 3,29 %, až na čtvrtém místě jsou členové ODS s 1,76 %. V obcích lze proto určitě očekávat alespoň relativní úspěch kandidátů za KDU-ČSL a KSČM, bez ohledu na Kalouskovy nedávné veletoce či případné výkyvy veřejného mínění ve vztahu ke komunismu a komunistům. Výsledek pro KDU-ČSL i KSČM bude nesporně zajímavý i v porovnání s posledními komunálními volbami v roce 2002, neboť může významně napovědět, zda těmito demograficky „starým“ stranám skutečně vymírají voliči a zda tedy za letošním slabším výsledkem KSČM v parlamentních volbách stála mobilizační schopnost Jiřího Paroubka či spíše vyšší úmrtnost, v elektorátu komunistů přímo vědecky zákonitá.

Pevné postavení na radnicích jako legitimizační bonus

ODS je silná ve městech – 61,81 % členů městských zastupitelstev sice tvoří nestraníci, ale 12 % členové ODS, 11,25 % členové KSČM, 7,37 % členové ČSSD a 4,38 % členové KDU-ČSL. Vezmeme-li ukazatel „zastupitelé dle volební strany“, zjistíme, že zastupitelé zvolení za ODS tvoří dokonce 21,41 % všech zastupitelů ve městech, kdežto zastupitelé zvolení za KSČM 16,27 %, za ČSSD 15,40 % a za KDU-ČSL 10,46 %. Pevné pozice na radnicích (uvedené údaje navíc nezahrnují Prahu) poskytují občanským demokratům šanci, aby si své postavení udrželi a získali tak rovněž určitý „legitimizační bonus“, jenž může posílit pozici strany i v celostátním měřítku včetně vyjednávání o nějaké příští vládě. Oproti tomu letitým problémem ČSSD jsou právě její slabé výsledky v komunální politice a zejména pak v senátních volbách. Kdysi masová strana má nyní méně členů než pravicová („buržoazní“) ODS a významnou část voličů sociálních demokratů z parlamentních voleb komunální politika patrně moc nezajímá, neboť k místním volbám se neobtěžují chodit. Což platí i pro volby krajské a senátní. S těmito základními charakteristikami nedokázala roku 2004 pohnout ani bombastická kampaň za účasti řady hvězd českého showbusinessu. Uvidíme, s čím přijde ČSSD letos, nicméně její hlavní problém spočívá v neschopnosti dostat své potenciální voliče vůbec k volebním urnám.

Povolební vyjednávání ovlivní zejména výsledky senátních voleb

Dá se proto předpokládat, že pokud se celostátní politická situace v říjnových komunálních volbách nějakým způsobem odrazí, tak především v hlasování ve velkých městech, kde bude zajímavý i výsledek pro zelené, kteří představují, podobně jako ODS, spíše městskou stranu. Více se ale projeví ve volbách senátních, v nichž kromě hladiny volební účasti sehraje podstatnou roli též volební systém. Pokud se k prvnímu kolu senátních voleb dostaví především kmenové elektoráty ODS, KSČM a KDU-ČSL, mohou hlavně v regionech, kde se uvedené strany těší největší přízni, vynést celkem bez potíží stranické kandidáty do druhého kola. V něm pak rozhodne zejména parametr „kdo proti komu“. Všechny předpoklady sice může zvrátit aktuální společenská nálada, nicméně v tuto chvíli to spíše vypadá na poněkud apatický průběh senátních i komunálních voleb. Tak jako vždycky...